

Actieplan beschikbaarheid elektriciteit glastuinbouw

1. Probleemstelling

Vanaf 2025 worden er stappen gezet in de beprijzing van fossiele brandstoffen in de glastuinbouw, waardoor de druk op energiemaatregelen zoals elektrificatie toeneemt. Netcapaciteit wordt echter een steeds groter knelpunt en nieuwe bedrijfsaansluitingen zijn tijdelijk niet mogelijk vanwege netcongestie. Daarnaast is er een maakbaarheidsgat van 28%¹ in de elektriciteitsinfrastructuur tegen 2030, wat betekent dat het naar verwachting niet lukt om alle benodigde netuitbreidingen in Nederland tijdig te realiseren. Dit heeft directe en indirecte gevolgen voor de glastuinbouw, zoals beperkte elektrificatiemogelijkheden en een verhoogde vraag naar de inzet van WKK's om het net te balanceren en netcongestie in de omgeving te verzachten.

2. Doelstelling

Dit actieplan richt zich op het verminderen van de belemmeringen van netcongestie in (en in de omgeving van) de glastuinbouwsector door samenwerking met netbeheerders, beleidsmakers en bedrijven. De acties zijn gericht op het optimaliseren van netcapaciteit, het stimuleren van flexibele energieoplossingen en het ontwikkelen van energiehubs.

3. Wat gebeurt er al

- Vanuit de glastuinbouwsector wordt samen met het kabinet al ingezet op het waar mogelijk ontwikkelen van warmtebronnen en warmte infrastructuur zodat een groot deel van de warmtevraag niet geëlektrificeerd hoeft te worden. Onderdeel hiervan is de gebiedsaanpak energie waarbinnen groepen ondernemers ondersteund worden in het ontwikkelen van collectieve warmtesystemen.
- Glastuinbouw Nederland is samen met het kabinet in overleg om een sectoraanpak netcongestie te ontwikkelen. Een aantal van de acties in dit actieplan komen mogelijk onder de sectoraanpak te vallen.
- Binnen een aantal glastuinbouwconcentratiegebieden zijn initiatieven ontplooid om te komen tot een energiehub.
- Vanuit het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) is een FLEX-E subsidie beschikbaar gesteld om bedrijven te helpen aan inzicht, technische haalbaarheidsstudies en investering in flexibiliteitsmaatregelen die flexibel elektriciteitsgebruik mogelijk maken tijdens Netcongestie.
- Er wordt door het kabinet en RVO gewerkt aan fase 2 van het Stimulerings-programma Energiehubs. Volgens planning zal deze begin 2026 starten.

4. Acties

4.1. De glastuinbouw als één van de drie sectoren voor een sectoraanpak netcongestie

Binnen het Landelijk Actieprogramma Netcongestie is met drie sectoren gestart met als doel knelpunten bij Netcongestie samen met de branche aan te pakken door nauw samen te werken met de netbeheerders, beleidsmakers en de branche. De doelen van de sectorale aanpak zijn:

1. Communicatie en voorlichting over mogelijkheden bij netcongestie,
2. Bedrijven helpen met oplossingen achter de meter,
3. Bedrijven helpen flex te ontsluiten en de weg naar congestiemanagement beter te vinden.

Op korte termijn wordt gewerkt aan:

- a) Inventarisatie netcapaciteit: Op korte termijn inzicht verkrijgen in de huidige en toekomstige beschikbare en benodigde netcapaciteit voor glastuinbouwbedrijven (Liander en GTBNL)

¹ https://www.netbeheernederland.nl/sites/default/files/2024-04/eindrapport_maakbaarheidsgat_final.pdf

- b) Inventarisatie flexpotentie en flexvraag: Op korte termijn inzicht verkrijgen in de huidige en potentie voor flexcapaciteit van glastuinbouwbedrijven en de flexvraag van de omliggende gebieden (Liander, NBNL en GTBNL).
- c) Optimalisatie WKK-inzet: Onderzoek naar de mogelijkheden om WKK's in te zetten als flexcapaciteit om congestie tegen te gaan zonder dat dit de CO₂-reductiedoelen van de sector belemmert. We starten met het:
 - Onderzoeken welk effect de aanpak beschikbaarheid elektriciteit ter ondersteuning van verduurzaming in de glastuinbouw en andere sectoren, heeft op het doelbereik en beprijzing van de sector (tariefstudie 2027). Hierbij moet worden gezien hoe de transitie effectief en realistisch doorgang kan blijven vinden zodat geleverde flexcapaciteit geen negatief effect heeft op de verduurzaming en het doelbereik van de sector.
 - Opschaling van duurzame WKK's op groen gas en/of waterstof (Lange termijn). (NTB)
 - Inventarisatie balansmarkt Tennet; regelgeving en marktprijzen in relatie tot de congestiemarkt van de regionale netbeheerders. (GTBNL)

4.2. De sector overlegt met overheid, netbeheerders en uitvoeringsorganisaties.

- a) Prioritering netcapaciteit: De sector pleit ervoor om glastuinbouwprojecten die netcongestie voor de omgeving verzachten, door bijvoorbeeld flex-diensten te leveren, te prioriteren bij netuitbreidingen. De sector kan voor het prioriteren van infrastructuurprojecten met een maatschappelijk belang zoals verduurzaming met de provincie in gesprek gaan over een p-MIEK status voor deze infrastructuur. Projecten met een p-MIEK status krijgen voorrang in de investeringsplannen van de netbeheerders. (GTBNL)
- b) Versnelling van bouw en vergunningen: De sector pleit voor kortere en gestroomlijnde vergunningstrajecten. De sector kan een rol spelen richting hun achterban, om meer begrip en bewustwording te krijgen voor de aanleg van energie infrastructuur. (GTBNL) Het kabinet heeft in april 2025 een versnellingspakket aangekondigd om de realisatie van energie-infrastructuur te versnellen. ²
- c) Aardwarmte als congestieverzachter: De sector zet zich in om te bevorderen dat aardwarmteprojecten voorrang krijgen bij netaansluitingen. Netcongestie (elektrisch boren, pomp) werkt vertragend voor geothermie projecten. Het elektriciteitsgebruik van geothermie is vele malen lager dan voor warmtepompen, waardoor geothermie als verzachter van netcongestie werkt. Specifieke geothermie gerelateerde acties zijn opgenomen in het actieplan "Beschikbaarheid Warmte". De sector kan daarvoor een zienswijze indienen bij de ACM die bevoegd is om het prioriteringskader vast te stellen. (GTBN, Geothermie NL).

4.3. Flexibele energieoplossingen

- a) Deelname aan subsidieregeling flexibel elektriciteitsverbruik: Glastuinbouwbedrijven stimuleren om gebruik te maken van subsidies voor procesflexibiliteit en energieopslag. (GTBNL) Hiermee kan het flexibele energieverbruik van de glastuinbouwsector ingezet worden om ruimte op het elektriciteitsnet te creëren voor de glastuinbouwbedrijven en de omliggende gebieden.
- b) Energiehubs ontwikkelen: Ondersteunen van bestaande initiatieven en opstarten van nieuwe energiehubs in samenwerking met netbeheerders en lokale overheden. Samenwerking in energiehubs maakt het voor glastuinbouwbedrijven mogelijk om door middel van het opvangen van pieken in de elektriciteitsvraag en -aanbod binnen de hub, de beschikbare netcapaciteit beter te benutten.
 - Versterken van het gebiedsgerichte energieprogramma met focus op warmte en netcongestie, om de ontwikkeling van EnergieHubs te versnellen. (Programma gebiedsgerichte aanpak). Vanuit dit programma worden bedrijven ondersteund bij het opzetten van een energiehub.

²Zie de brief aan de Tweede Kamer [Voorzienings- en leveringszekerheid energie | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

- Deelname van glastuinbouwclusters aan het Stimulerings-programma Energiehubs stimuleren. (GTBNL)
 - Energieverbruik aggregeren voor de gebruikers binnen een energiehub (Netbeheerders/ GTBNL)
- c) Opschaling batterij-opslag en energieconversie: Onderzoek en pilotprojecten stimuleren op het gebied van energieopslag en conversie binnen glastuinbouwgebieden. Stimuleren van gebruik opslagstechnieken om netcongestie te verminderen, waarbij wordt voorkomen dat opslag zelf nieuwe congestie veroorzaakt. Doel: Opslag benutten om netcongestie tegen te gaan.
 - Stimuleren van kennisdeling en delen van best-practices. (Kas als Energiebron)

4.4. Belangenbehartiging en kennisdeling

- a) Actieve deelname aan platforms en overlegorganen: Zoals het Gebruikersplatform energienetten (GEN), Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) en Greenports. (GTBNL)
- b) Sectorbrede communicatie: Informeren van ondernemers over netcongestie, subsidies en samenwerkingsmogelijkheden. (GTBNL/RVO)
- c) Uitwisseling best practices: Delen van succesvolle aanpakken binnen en buiten de sector, zoals energiehubs Lingezegen Energy en Agriport A7. (GTBNL/RVO)

5. Randvoorwaarden en benodigde ondersteuning

- Financiering en subsidies:
 - Er kan mogelijk een klimaatfondsvoorstel worden ingediend voor een subsidieregeling voor investeringen in private elektriciteitsnetten in tuinbouwclusters (energiehubs) en HUB-management systemen. (Rijksoverheid)
 - Fase 2 van het Stimulerings-programma Energiehubs is nog in ontwikkeling, een mogelijke subsidie vanuit het klimaatfonds zal hier goed op aan moeten sluiten.
 - Binnen de FLEX-E subsidie is geld beschikbaar voor individuele bedrijven die willen investeren in flexibel energieverbruik, opslag en conversie. (Rijksoverheid)
- Bestuurlijke ondersteuning: Overheid en provincies betrekken bij het realiseren van structurele oplossingen. (GTBNL)

6. Evaluatie en monitoring

- Uitgangssituatie (0 meting) wordt onderzocht in actie 1a,1b en 1c.
- Tussentijdse evaluaties: Jaarlijkse monitoring van de voortgang op gebied van netcongestie en impact op de glastuinbouw (aantal tuinders op de wachtlijst voor uitbreiding capaciteit), deel van de energiebehoefte die niet verduurzaamd kon worden door netcongestie (PJ en CO₂-emissies), en bijdrage (geleverde flex-capaciteit) vanuit de tuinbouw aan het oplossen van netcongestie. Daarnaast een jaarlijkse monitoring van het aantal bedrijven dat deelneemt aan de flex-e regeling en het stimuleringsprogramma Energiehubs. (GTBNL, Rijksoverheid)
- Bijsturing waar nodig: Acties aanpassen op basis van veranderende wet- en regelgeving en technologische ontwikkelingen.